

Pædagogisk tilsyn; Akvariet 2021

Der tages udgangspunkt i observationerne, dialogen og øvrig viden om institutionen, for at kunne placere institutionen i den rette kategori. Se faglig dialogguide, for at se, hvad konsulenten ser efter i sine observationer og hvilke faktorer konsulenten vurderer efter.

Observationerne viser et samlet billede af, at personalet har arbejdet med sidste års anbefalinger i forhold til legepladsen og refleksion og systematik.

1. Sociale relationer – positiv voksenkontakt hver dag

”Alle børn har ret til positiv voksenkontakt hver dag – og udsatte børn har et særligt behov for at blive set og få omsorg. Alle børn skal opleve et trygt og omsorgsfuldt miljø, hvor de mødes med respekt og anerkendelse”.

Vurdering: Vedligehold indsats

På baggrund af observationerne og dialogen vurderes det, at pejlemærket er en del af den pædagogiske planlægning. Det vurderes, at der arbejdes målrettet med sociale relationer, så det ses tydeligt i børnenes dagligdag, og i praksis på tværs af alle stuer. Der observeres positivt relationsarbejde, hvor det ses, at det enkelte barn mødes omsorgsfuldt i trygge læringsmiljøer af lyttende og anerkendende voksne. Personalet i dialogen kan med konkrete eksempler og refleksioner redegøre for et fælles fagligt fundament for relationsarbejdet, og hvordan der i praksis arbejdes med pejlemærket. På disse baggrunde, vurderes Akvariet i *vedligehold indsats*.

Begrundelser:

Observationerne tegner et samlet billede af personale, der udmønter omsorgspædagogik af høj kvalitet, hvilket ses ved nærværende og omsorgsfulde medarbejdere, der italesætter, spejler og hjælper børnene med at sætte ord på følelser, intentioner og handlinger. I dialogen drøftede vi konkrete observationer, der viser, at personalets handlinger i interaktion med børnene, viser en høj grad af relationskompetence, hvilket i praksis ses ved, at personalet er fysisk i børnehøjde med børnene og har positiv ansigt-til-ansigt kontakt med børnene. Samtidig observeres, at personalet på alle stuer hen over formiddagen og under måltidet generelt er organiseret i mindre børnegrupper, hvor der ses en fælles opmærksomhed om et *fælles tredje* i mindre børnegrupper, hvor det ses at medarbejderne er lyttende, har fokus på turtagning i kommunikationen og er opmærksomme på børnenes egne initiativer. Det ses, at denne organisering skaber gode betingelser for nærværende voksen-barn relationer, og at medarbejderne får øje på alle børns omsorgsbehov.

På tværs af stuerne observeres imødekomende medarbejdere, der har deres opmærksomhed rettet mod børnene og ses i positive samspil med børnene. Det ses tydeligt i praksis, at personalet kan lide at være sammen med børnene. Fx observeres, at der er en varm og imødekomende tone, hvor børnene mødes med smil, glad mimik, øjenkontakt og tæt fysisk omsorgsfuld kontakt som kram, sidde på skødet, holde i hånd, og positiv italesættelse. Det observeres, at personalet er til rådighed, får øje på og tilbyder det enkelte barn relevant hjælp, når det ses at børn er bange, usikre eller kede af det. Fx ses, at børn der er kede af det, er i favn, på skødet eller mødes af omsorgsfulde voksne, der fysisk bringer sig i øjenhøjde med børnene, og i et roligt og inviterende toneleje sætter ord på børnenes følelser, intentioner og handlinger.

I dialogen drøftede vi konkrete observationer, der viser, at det går som en rød tråd på tværs af alle stuer, at der observeres positive mødeøjeblikke, hvor det ses at personalet ser, følger afstemmer og responderer relevant på børnenes signaler, omsorgsbehov og initiativer. Således ses ofte situationer, hvor personalet viser det enkelte barn, at de har forstået barnets udtryk, hvilket ses ved, at personalet afstemmer, sætter ord på og responderer på barnets handlinger i overensstemmelse med barnets udtryk og bekræfter barnets oplevelse.

I dialogen drøftede vi, at der er forbedringspotentialer i forhold til at bringe det gode relationsarbejde og de mindre børnegrupper der observeres, ind i organiseringen af læringsmiljøet omkring mikroovergangene og de tilbagevendende daglige rutinesituationer (jf. pejlemærke 2).

I dialogen kan personalet med konkrete eksempler beskrive, hvordan de via små børnegrupper, TOPI, relationsskemaer og faglige drøftelser på stuemøder, arbejder systematisk og bevidst med relationen mellem barn-voksen. Videre beskrives, at man i forhold til børn i udsatte positioner er særligt opmærksom på at organisere små grupper med udgangspunkt i barnets behov, interesser og styrker. Der laves handleplaner på børn i udsatte positioner, som løbende følges op, evalueres og justeres. Alt efter barnets behov vurderes det, hvorvidt et barn i en periode kan profitere af at have en primær pædagog tilknyttet.

Det beskrives, at relationsarbejdet løbende evalueres på stuemøder og via arbejdet med relationsskemaer, SMTTE, TOPI og via det konkrete arbejde med handleplaner.

Anbefalinger:

- Fortsæt det positive relationsarbejde med fokus på mindre børnegrupper, som ses skaber gode betingelser for omsorg, nærvær, kommunikation og fælles opmærksomhed
- Øv, jer i at forlænge og bibeholde de små grupper over længere tid i micro-overgangene og rutinesituationerne (jf. pejlemærke 2).
- Der bør være en yderlig opmærksomhed på, hvordan I via organiseringen af læringsmiljøerne i microovergangene og rutinesituationerne kan forbedre relationsarbejdet i disse situationer (jf. pejlemærke 2).

2. Inklusion og fællesskab – børne- og ungefællesskaber til alle

"Alle børn skal opleve at være en del af et socialt fællesskab. Børn med særlige behov skal inkluderes i fællesskabet med udgangspunkt i deres behov og muligheder. Personalets respekt for børnenes egne kulturfællesskaber er central".

Vurdering: Tilpas indsats

På baggrund af observationerne og dialogen vurderes, at pejlemærket er en del af den pædagogiske planlægning, og at Akvariet har en god pædagogisk praksis, men det ses ikke tydeligt omsat i praksis på alle stuer, hen over hele formiddagen. Det er i læreplanen beskrevet, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner.

De udslagsgivende parameter for vurderingen *tilpas indsats*, er at det vurderes, at der er forbedringspotentialer i forhold til nedenstående punkter:

- En yderlig kvalificering af, hvordan personalet systematisk via legen og de professionelle positioner, kan understøtte alle børns adgang til- og deltagelsesmuligheder i børnefællesskaberne, særligt med

fokus på når formiddagsgrupperne slutter og i tiden omkring Micro overgangene. Herunder fokus på balancen mellem børne- og vokseninitierede lege/aktiviteter og de professionelles rolle og deltagelse i de børne- og vokseninitierede lege/aktiviteter.

- En yderlig kvalificering af de professionelles positioner og organisering af Micro overgangene og rutinesituationerne i forbindelse med mikroovergangen fra formiddagsmad til formiddagsgrupper, og til og fra frokosten, da det her ses at enkelte børn kommer i udsatte positioner. Desuden en yderlig kvalificering af, hvordan personale og ledelse systematisk sikrer, at alle børn får deltagelsesmuligheder i måltidssituationerne.
- En yderlig kvalificering af det fysiske læringsmiljø.

Inklusion, børnefællesskaber, legen og de professionelles rolle i de børne- og vokseninitierede lege:

Dialogen og observationerne tegner et billede af, at Akvariet arbejder med inklusion og fællesskaber som en integreret del af det pædagogiske arbejde. I dialogen drøftede vi flere konkrete observationer, hvor det ses, at personalet skaber rammerne for inkluderende læringsmiljøer qua det *fælles tredje* i mindre grupper på stuerne, i samlingen og på legepladsen. Observationerne tegner et billede af, at alle børn er en del af et større eller mindre børnefællesskab og er en del af positive børnefællesskaber, under samlingen og formiddagens aktiviteter/lege i de mindre grupper omkring et *fælles tredje*. I de mindre formiddagsgrupper observeres, at personalet er engageret og aktive i at skabe en varm og positiv stemning, hvor de voksne aktivt bruger sig selv i aktiviteterne og legene, og bruger det *fælles tredje* til at skabe rum og rammer til, at børnene får øje på hinanden, danner fællesskaber og legerelationer. Herigennem ses det, at personalet aktivt understøtter børnenes inklusion i sociale fællesskaber. Særligt observeres det, at personalet i de små formiddagsgrupper lykkedes særlig godt med at understøtte børnene i at få øje på hinanden og være i fællesskaber ved at hjælpe børnene med turtagning i lege og aktiviteter, hvor personalet skaber muligheder for, at alle børn har deltagelsesmuligheder i aktiviteter og lege på en positiv måde.

I dialogen drøftede vi, at observationerne viser, at der ses store forskelle på, hvordan personalet deltager i og understøtter børnenes lege, og herigennem skaber forskellige betingelser for børnenes deltagelsesmuligheder i legen. I forlængelse heraf drøftede vi, hvordan de voksne er med til at sætte rammen for, hvad der bliver muligt i børnenes leg, og hvilke lege-erfaringer børnene får. Der ses medarbejdere, der deltager i, og stilladser børnenes lege, bidrager til og udvider legen, hvis legen er ved at gå i stå. Det ses, at børnene profiterer af, at de voksne er med til at understøtte, bidrage ind i og udvide legen, ved fx at komme med ideer. Samtidig ses medarbejdere, der ikke har det samme blik for, hvordan den voksne kan være med til at understøtte og stilladsere børnenes leg, men primært går *bag ved* legen, ser på børnenes leg og er til rådighed, hvis børn mangler legetøj, børnene selv henvender sig eller der opstår konflikt. I dialogen beskrives, at man har arbejdet med leg, men gerne vil arbejde yderlig med særligt børnenes spontane lege, da personalet her godt kunne tænke sig at blive klogere på, hvordan man konkret kan understøtte børnenes spontane leg.

I dialogen drøftede vi, at der ses stuer, hvor det er utydeligt, hvilke pædagogiske læringsmiljøer, der er tilrettelagt, hvordan rammen er sat og, hvad de pædagogiske intentioner er når det, der er planlagt i de mindre børnegrupper om formiddagen slutter. Når grupperne slutter observeres på nogle stuer en overvægt af børneinitierede lege og få vokseninitierede lege/aktiviteter, hvor voksne går foran, er fordybet, aktivt deltagende, bidrager ind i legen og/eller understøtter børnenes egen spontane lege og fællesskaber. Det observeres, at personalet primært *går bag ved* og ser på børnenes leg og sporadisk deltager i lege. Ligesom der observeres situationer, hvor enkelte børn ikke deltager i leg/fællesskab med andre børn, og hvor personalet kun af og til får øje på- og er opmærksomme på at hjælpe børnene til at få adgang til- og

deltagelsesmuligheder i fællesskaberne. Videre drøftede vi i dialogen, at der i mikroovergangene og den mellemrumstid, der her opstår ses eksempler på, at det samme gør sig gældende.

I dialogen beskrives, at der udarbejdes skriftlige individuelle handleplaner på børn i udsatte positioner med konkrete tiltag i forhold til at inkludere alle børn i børnefællesskaberne. Forældrene inddrages altid i udarbejdelse af handleplaner på børn.

Børnenes inddragelse i dagligdagens opgaver og rutiner:

Generelt observeres flere eksempler på, at personalet har skabt gode øvebaner, hvor børnene inddrages, i- og får mulighed for selv at gøre sig erfaringer med dagligdagens opgaver og rutiner. Fx ses det, at børnene gives god tid til at øve sig i at tage tøj af når de skal til og fra legeplads og sove, selv går op og ned ad stole og selv vaske hænder. På nogle stuer inddrages børnene i at rydde op efter endt aktivitet, hente mad i køkkenet, øse mad op, hælde vand i kopper, rydde service op, smide mad og klude i skraldespanden. Vi drøftede, at der ses forskelle på i hvor høj grad de enkelte stuer inddrager børnene og giver børnene deltagelsesmuligheder i og omkring måltiderne, så børnene får mulighed for at være aktive og gøre sig egne erfaringer (jf. styrkede læreplan). Fx observeres det på en stue, at det er de voksne der smører rugbrødsmadder, dækker bord og rydder service op efter formiddagsmåltidet. Efter formiddagsmåltidet bliver to voksne optaget af praktiske ting, mens én voksen har ansvaret for 10 børn, Der opstår en del uro på stuen og det er utydeligt hvad der er planlagt for børnene, børnene forberedes ikke på, hvad der skal ske. Nogle børn finder hurtigt ind i leg, mens andre børn går rundt uden at finde ind i noget. I forlængelse af observationerne drøftede vi, at I skal være opmærksomme på at få de sidste stuer med så alle børn får de samme deltagelsesmuligheder og får oplevelsen af at kunne og mestre selv, jf. jeres egne beskrivelser af jeres måltidspædagogik i læreplanen.

Personalets organisering og positioner i overgangene og mellemrumstiden:

Det observeres, at der siden tilsynet 2020 er skabt positive forbedringer i forhold til, hvordan personalet arbejder med at dele sig op i mindre grupper i forbindelse med mikroovergangene. Det ses, at denne organisering skaber rolige og glidende overgange, der skaber sammenhænge og forudsigelighed for børnene. Dette ses fx i forbindelse med at børnene skal til og fra legepladsen og vaske hænder i forbindelse med frokosten. I dialogen drøftede vi, at der på flere stuer i forbindelse med mikroovergangene til og fra måltiderne observeres en uklar organisering, hvor det ses, at flertallet af personalet på samme tid bliver optaget af praktiske gøremål, uden at børnene inddrages, mens én voksen får ansvaret for samspillet med hovedparten af stuens børn. Det ses, at det får den betydning, at ikke alle børn ved, hvad de skal og går frem og tilbage på stuen uden at finde i leg og fordybelse. Det ses, at særligt de mere stille børn, som ikke umiddelbart sprogligt eller med lyd påkalder de voksnes opmærksomhed, ses være i periferien af fællesskaberne når én voksen får ansvaret for en for stor børnegruppe. Efter frokosten observeres det fx, at to voksne skifter og putter hver deres barn, mens én voksen har ansvaret for 9 børn og ned til 5 børn over en længere periode. Den voksne, der er sammen med børnene, gør et formidabelt og omsorgsfuldt pædagogisk arbejde og er fordybet og aktiv med en gruppe børn omkring leg og at læse bøger, men er på en vanskelig opgave i forhold til at kunne favne alle børns omsorgsbehov.

Det fysiske læringsmiljø:

Generelt observeres, at det fysiske læringsmiljø på stuerne er indrettet med rum i rummet i form af mindre tematiserede legezoner ved hjælp af tæpper, rundeler/reoler. Det ses, at denne indretning giver børnene adgang til at lege i mindre grupper og til forskellige legemuligheder som forestillings- og rolleleg, genstandsrettet leg og konstruktionslege. Der ses en variation på stuerne i forhold til, hvor tydeligt og tematiserede legezonerne er indrettet, så det set fra et børneperspektiv er tydeligt at se, hvad man kan i den

enkelte legezone. Fx er der ikke gjort klar med legeting og rekvisitter i køkkenet, men køkkentingene står i en kasse, der er et biltæppe uden biler, der er sat frem. De fleste stuer har indrettet, så der er et sted, hvor børnene har mulighed for motorisk udfoldelse. Ligesom det ses, at stuerne har været gode til at indrette rummene foran stuerne, så der er forskellige legemuligheder. Generelt observeres, at der er legetøj i børnehøjde, som er tilgængeligt i børnehøjde, men på flere stuer ses også legetøj højt oppe, som er utilgængeligt for børnene, og på enkelte stuer fremstår reolerne meget tomme. Der observeres billeder og plakater i børnehøjde.

I dialogen beskrives, at der løbende arbejdes med refleksion og evaluering af arbejdet med inklusion og fællesskaber under stue- og personalemøder og via TOPI.

Anbefalinger:

De små formiddagsgrupper:

- Reflekter over og gå på tværs af stuer på opdagelse i, hvilken pædagogisk praksis der er tilrettelagt, når de små børnegrupper slutter, og hvilken betydning det får for børnenes deltagelsesmuligheder og adgang til leg og børnefællesskaber. Når I har indsamlet denne data, anbefales det, at I på baggrund af data reflekter over, hvilke justeringer der skal iværksættes i forhold til at sikre, at alle børn har deltagelsesmuligheder i børnefællesskaberne.
Den pædagogiske konsulent stiller sig gerne til rådighed i forhold til sparring.

Leg og de professionelle rolle i de børne- og vokseninitierede lege:

- Det anbefales at reflektere og arbejde med et fælles fagligt grundlag for, hvordan personalet kan tilvejebringe gode betingelser for legen, ved at bidrage ind i, deltage i og hjælpe børnene med at udvikle legestrategier ved at understøtte børnenes leg, i såvel de børne- som vokseninitierede lege, jf. Styrkede læreplan.

Inspirationsspørgsmål i forhold til refleksioner af fælles fagligt fundament for de professionelle rolle i legen:

Reflekter over:

- **Hvordan** personalet konkret via forskellige positioner i de børne- og vokseninitierede lege kan bidrage ind i legen. Fx ved at deltage i, stilladsere- og understøtte børnenes leg, og støtte op om børnenes egne fællesskaber.
- Hvornår og hvordan skal personalet **gå foran legen** (fx øve legestrategier ved at understøtte turtagning, inspirere og igangsætte lege med fokus på børnenes nærmeste udviklingszone, deltage i legen som rollemodel og støtte børnene i fælles opmærksomhed omkring legen), **gå ved siden af legen** (observere og assistere løbende, give ideer og hjælpe med at løse konflikter, hvis legen er ved at gå i stykker) og **gå bagved legen** (observere i baggrunden og se, hvilke dynamikker der er på spil, og hvad der interesserer børnene – bidrage ind i og understøtte legen ved behov).
- Drøft konkrete lege, og hvordan den voksne i konkrete handlinger kan bidrage ind i disse lege. Fx hvordan kan den voksne bidrage ind i leg; i genstandsrettet leg, i sandkassen, i leg med klodser, parallel-lege, i køkkenleg, bil-leg, som-om-leg- og begyndende rollelege m.m.
- Reflekter og diskuter, hvordan det fysiske læringsmiljø skal være indrettet, med henblik på at give børn i alderen 0-3år gode betingelser for at lege? Hvilket legetøj og hvilke tematiserede legeområder skal være til rådighed?

Inspiration i forhold til børns leg og de voksnes rolle i legen, kan findes i bogen: *"Kom ind i legen! Fælles legemanuskripter som pædagogisk metode"* af Kristina Avenstrup og Sine Hudecek. Bogen har gode praksiseksempler på metoder, der har til formål at sikre alle børn adgang til legefællesskaber, fx fælles legemanuskripter. Ved interesse sparrer undertegnet gerne på, hvilke kapitler, der giver god mening at finde inspiration i. Ligeledes kan der findes inspiration i EVA'S materialer: *"Leg for Børn"*, *"Modul om leg"*, *Kort om leg"*

Desuden kan I finde inspiration i bogen *"Leg for sjov og alvor"* af Susan Hart m.fl., samt legekortene *"Leg for sjov og alvor – kort fortalt"* af Susan Hart m.fl., som er legekort udviklet til at stimulere de 0-3årige børns følelsesmæssige og sociale udvikling.

Mikroovergangene:

Der bør være en skærpet opmærksomhed på det pædagogiske formål med overgangene til og fra måltiderne og den "mellemløstid" der opstår, og hvordan I bliver helt skarpe på at organisere og tilrettelægge et udviklende læringsmiljø i denne overgang og "mellemløstid", der opstår.

Hvor mange børn kan én voksen være i samspil med i overgangen? Hvordan kan børnene inddrages, som aktive deltagere, så der ikke opstår ventetid for børnene, mens de voksne ordner praktiske gøremål? Hvordan skal de voksne være i samspil med og understøtte børnenes lege/fællesskaber i mellemtiden fra frokost og til sovestund? Set fra et børneperspektiv og fokus på, at der skal tilrettelægges læringsmiljøer fra 7-17 (jf. Styrkede pædagogisk læreplans fokus på læringsmiljøer hen over hele dagen og børns ret til inddragelse og aktiv deltagelse i eget liv), hvornår giver det så mening at løse hvilke opgaver/positioner og hvornår og hvilke opgaver kan børnene inddrage i?

I kan evt. reflektere og afprøve, at arbejde med at videreføre de små børnegrupper ved måltiderne og trække dem med ind i tiden efter måltidet, så én voksen har ansvar for hver deres lille gruppe over længere tid eller tilrettelægge, at to medarbejdere har opgaven med at være i samspil med børnene, mens en voksen putter børn indtil der er en mindre gruppe børn tilbage på stuen, så enkelte voksne ikke har ansvar for at være i samspil med for store børnegrupper.

Genbesøg og reflekter over jeres planlægning og organisering i mikroovergange. Inspiration til refleksionsspørgsmål:

- *Hvordan kan I skabe bedre betingelser for nærvær og børnenes deltagelsesmuligheder i mikroovergangene, så der skabes sammenhæng fra en aktivitet/rutine til en anden?*

Hvad skal børnene have ud af overgangene?

- *Hvordan kan I opkvalificere voksen-barn relationen i forhold til de overgange og rutiner, børnene oplever at være en del af i deres hverdagsliv i Akvariet?*

- *Hvordan organiserer I overgangene fra en aktivitet/rutine til en anden aktivitet/rutine, så I er i stand til at imødekomme alle børns omsorgsbehov? Hvad kræver det af organiseringen, læringsmiljøerne og personalets positioner?*

- Indtag børneperspektivet og gå på opdagelse med børnene i, hvordan det er at være en del af overgangene og "mellemløstiden" fra frokosten frem til sovestunden. Et greb kan være at videofilme overgangene og efterfølgende analysere og reflektere over, hvad der virker godt og hvilken betydning jeres organisering får for børnene, set fra et børneperspektiv. Heri kan I finde en nøgle til, hvad I skal gøre mere og/eller mindre af.

- Reflekter over hvordan I kan skabe mere sammenhæng i overgangene og indtænke børnene endnu mere i de daglige hverdagsrutiner, så der sker en større sammenhæng fra den ene aktivitet til den anden.

- Det anbefales at reflektere og afprøve, hvorvidt der kan skabes sammenhænge i- og mindre ventetid for børnene i overgangen fra formiddagsmad til aktivitets-/legegruppe og efter frokosten ved at den samme voksne følger den samme lille børnegruppe over tid, (i måltidet, i overgangen og ud i aktivitetsgruppen). Den gruppe der skal blive på stuen, kan evt. være dem der inddrages i at rydde op efter måltidet og gå med vognen i Køkkenet.

Børnenes deltagelsesmuligheder i dagligdagens opgaver og rutiner:

- Det anbefales, at I undersøger hvornår, hvordan og hvor ofte I inddrager børnene i dagligdagens opgaver og rutiner, jf. jeres beskrivelser og mål i jeres læreplan. I forlængelse heraf, undersøg, hvorvidt I på alle stuer kommer i mål med jeres pædagogiske intentioner, som de er beskrevet i jeres læreplan? Hvordan kan I se det i praksis? Hvad skal børnene have ud af at blive inddraget i dagligdagens opgaver og rutiner?

Da forskning fortæller os, at der er en tendens til at vurdere pædagogiske indsatser ud fra intentioner, frem for handlinger anbefales det, at I tager udgangspunkt i konkret data, når I skal undersøge ovenstående. En metode kan fx være at observere eller videofilme overgangen til frokost og selve frokosten og efterfølgende analysere og reflektere over, hvornår børnene har deltagelsesmuligheder. En analysemetode kan være at fejre jeres succeser og notér hver gang I ser, at børnene har deltagelsesmuligheder. I forlængelse heraf, gå på opdagelse i, hvilke konkrete handlinger og ydre betingelser, der skaber gode betingelser for børnenes deltagelse.

- Det anbefales, at I genbesøger jeres måltidspædagogik, som den er beskrevet i jeres læreplan, evaluerer og justerer denne.
Hvad skal børnene have ud af måltidspædagogikken? Hvilke konkrete handlinger skal vi se efter i praksis? Hvornår skal vi konkret evaluere på, hvorvidt vi kommer i mål med vores intentioner på tværs af alle stuer, og at børnene får det udbytte, som er intentionen? Hvad og hvordan skal justeres i forhold til vores nuværende mål og beskrivelser i læreplanen?

Det fysiske læringsmiljø:

Det anbefales, at I styrker børnenes betingelser for at indgå i længerevarende lege og børnefællesskaber ved at gøre klar til legen. I bør fortsætte jeres fokus på at gøre klar til legen, så det ses tydeligt i praksis på alle stuer.

I forhold til at tilrettelægge læringsmiljøer for vuggestuebørn, hvor der er gjort klar til legen, er det hensigtsmæssigt at tage højde for:

- At det 0-3årige barn er konkret-tænkende, så tænk i legemiljøer børnene kender fra deres hverdag, da dette inspirerer til leg, fx puslemiljø (dukke, seng og bleer, så der kan skiftes, pusles og puttes dukker), køkken med tilhørende remedier som børnene kender fra deres hverdag, vaskehal, dyr i zoologisk have, bondegård, bil-miljøer (biler, veje, garager), læge, butik, bager, bus.
- Grib det, der interesser børnene og skift jævnligt det opstillede legetøj ud.
- Være opmærksom på at stille legetøjet frem, så det fremstår indbydende og klar til leg, uden forberedelse, frem for at have legetøj i kasser.
- Gør klar til legen, frem for at rydde op.
- For de mindre børn er det vigtigt, at elementerne er genkendelige, idet børnene er afhængige af konkreter, da de endnu ikke har udviklet evne til at kunne forestille sig, at "noget" er noget "andet".
- Tænk i indretning, der støtter parallelege og begyndende rolle-lege. Fx stille to køkkener ved siden af hinanden, to gryder og to grydeskeer, der appellerer til spejling og fælles leg mellem børnene.

- Tænk i legezoner der rummer: 1) Steder at lege parallelt, 2) steder at lege selv, 3) steder hvor de voksne kan indgå i fælles lege og aktiviteter med børnene, 4) steder hvor flere kan lege sammen, 5) Steder, hvor der er mulighed for at trække sig tilbage og nyde en rolig hvilestund.
- Arbejd på at få legetøj, der er uden for børnenes rækkevidde ned i børnehøjde, så det er tilgængeligt for børnene.

Anbefalingerne i dette pejlemærke kan knyttes til arbejdet med det fælles pædagogiske grundlag under temaerne: børnefællesskaber, leg, børn i udsatte positioner, dannelse, børneperspektiv og pædagogisk læringsmiljø, der beskriver at læringsmiljøerne skal tilrettelægges så børn får mulighed for at være aktive deltagere og medskabere af egen læring.

3. Sprogindsatsen – muligheder gennem sprog

“Alle børn skal have de bedste udviklingsmuligheder for deres sprog”

Vurdering: Tilpas indsats

Det vurderes, at Akvariet arbejder med at skabe positive udviklingsmuligheder, i forhold til børnenes kommunikative og sproglige udvikling, hvilket delvis afspejles i praksis. I dialogen kan personalet med konkrete eksempler redegøre for, hvordan der arbejdes med pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre, tanker, behov og ideer, (jf. styrkede læreplan). Det sprogpædagogiske arbejde er beskrevet i læreplanen. Personalet kan redegøre for systematiske procedurer i forhold til, hvordan børn i sproglige udfordringer understøttes, i samarbejde med barnets forældre. På disse baggrunde vurderes, at pejlemærket er en del af den pædagogiske planlægning. Observationer af praksis viser, at sprogarbejdet ikke i tilstrækkelig tydelig grad, skaber udviklingsmuligheder for alle børns sproglige udvikling. Dette ses ved, at der observeres store forskelle i personalets brug af sprogunderstøttende strategier i mødet med børnene, hvilket ses giver børnene forskellige deltagelsesmuligheder og muligheder for at udfolde, øve og gøre sig sproglige erfaringer. Særligt observeres det, at det får den betydning, at børn der ikke selv sprogligt opsøger de voksne har færre muligheder for at udfolde, øve og gøre sig erfaringer med sproget. På disse baggrunde vurderes Akvariet i *tilpas indsats*.

Begrundelser:

I dialogen drøftede vi, at observationerne viser, at der er en variation i, hvor dialogorienteret personalet er i samspillet med børnene, og hvordan personalet i aktiviteter, lege og samtaler systematisk arbejder med sprogunderstøttende strategier, der bidrager til at udvide og strække børnenes sprog. Der ses personale, der tilpasser deres sprogbrug til det enkelte barns nærmeste udviklingszone, og i deres møde med børnene anvender *udvekslingstonen* og konsekvent anvender sprogunderstøttende strategier, *som turtagning, stiller åbne nysgerrige spørgsmål, giver tid og afventer børnenes egne udspil*. Det ses, at anvendelsen af de sprogunderstøttende strategier, skaber gode betingelser for at understøtte sproget, og at børnene får gode muligheder for at udfolde, øve, eksperimentere og gøre sig egne erfaringer med kommunikation og sprog. Samtidig ses personale, der ikke udviser samme blik for at anvende sprogunderstøttende strategier i mødet med børnene. Fx ses personale, der på eget initiativ har få dialoger med børnene, men som er imødekomende og har dialoger med børnene, når børnene på eget initiativ tager sproglige initiativer. Det ses, at dette bevirker at særligt de børn, der ikke af sig selv opsøger de voksne med sproglige initiativer, har færre muligheder for at øve og gøre sig erfaringer med sprog og kommunikation. På nogle stuer observeres, at de børn der på eget initiativ er sprogligt opsøgende i forhold til de voksne, får mange turtagninger i

kommunikationen, mens de børn der ikke af sig selv opsøger de voksne, ses have færre sproglige deltagelsesmuligheder, både i legen, rutinerne og under måltidet. Det giver anledning til refleksioner over hvorvidt de børn, der har størst behov for at øve og eksperimentere med sproget, reelt får mulighed herfor?

Det observeres, at flere medarbejdere er opmærksomme på at afpasse sproget og de understøttende sprogstrategier i forhold til barnets nærmeste udviklingszone. Dette kommer i praksis til udtryk ved, at personalets handlinger og sprog er tilpasset barnets udtryk, samtidig med, at det ses at personalet kommunikerer i overensstemmelse med børnenes forudsætninger og aldersmæssige udvikling. Fx ses det, at personalet bruger mimik og gestik for at understøtte det verbale sprog, samt sætter ord på egne handlinger og børnenes handlinger, følelser og initiativer.

Som drøftede i dialogen ses, at der ved måltiderne en variation i, hvor dialogorienteret personalet er i samspil med børnene. Der observeres flere sprogudviklende dialoger ved frokostbordene, hvor personalet er opmærksomt på turtagning i kommunikationen, lytte, holde pauser, folde ord ud og holde dialogen i gang ved at invitere børnene ind i samtaler med udgangspunkt i børnenes interesser og egne fortællinger. Samtidig observeres borde, hvor personalet er mindre opmærksomme på at bruge måltidet som et sprogligt udviklingsrum. Her ses det, at enkelte medarbejdere på eget initiativ har få dialoger med børnene, men er i dialog med børnene, når børnene selv henvender sig til den voksne. I forlængelse heraf drøftede vi, at det vil være en god ide med fokus på en systematik i forhold til, hvordan vikar og nye medarbejdere klædes på i forhold til, hvordan god sprogpedagogisk praksis skal se ud i konkrete hverdagshandlinger.

Generelt observeres, at børnene under formiddagens lege, aktiviteter, på legepladsen og under frokosten er fordelt i mindre grupper, hvilket skaber gode betingelser for kommunikation, dialog, fælles vedvarende opmærksomhed, øjenkontakt, et lavt støjniveau og udveksling af sproget.

Med baggrund i konkrete eksempler, drøftede vi i dialogen, at personalet er gode til at benævne og sætte ord på egne og børnenes handlinger og følelser. Det ses flere eksempler på, at personalet er gode til at fange børnenes små ord, sætte ord på og italesætte begreber og handlinger. Samtidig drøftede vi, at der observeres dialoger, hvor personalet stiller lukkede spørgsmål, som lukker af for at dialogen har mulighed for at udfolde sig og blive til længerevarende dialoger, fx *"smager det godt?" "Gik du så ved siden af klapvognen?" "Blev du våd, så?" "Var du ude og lege med vand?"*

Ved bekymring for et barns sproglige udvikling har Akvariet en systematisk strategi. Der laves skriftlige individuelle handleplaner på børn, som er i sproglige udfordringer, som løbende justeres og evalueres. Handleplanerne laves med udgangspunkt i Sprogtrappen. Det beskrives, at sprogtrappen laves før og efter, der igangsættes en handleplan, da sprogtrappen giver en opmærksomhed på, hvilken sprogstrategi barnet bruger og konkret kan understøtte, hvordan der kan arbejdes med barnets sproglige udvikling. Forældrene inddrages altid tidligt i bekymringen, så hjem og institution kan samarbejde om barnets sproglige udvikling, fx vejleder personalet forældrene, i hvordan forældrene kan have sproglige opmærksomhed med deres barn i hjemmet.

Det observeres, at det fysiske læringsmiljø overvejende er indrettet så det understøtter børnenes kommunikative og sproglige udvikling. Fx ses, at stuerne generelt er indrettet i mindre tematiserede legezoner, der inviterer til forskellige lege og aktiviteter, som ses, skaber gode muligheder for sproglig interaktion børnene imellem. På observationsdagen ses, at der er bøger på alle stuer, men at bøgerne præsenteres forskelligt på de enkelte stuer. På nogle stuer er bøgerne i kasser, mens bøgerne på andre stuer står fremme i en reol med forsiden fremme, der skaber blikfang og inviterer børnene hen til bøgerne. På nogle stuer er der indrettet en læsezone, der inviterer til at fordybelse, læse og se i bøger. Vær opmærksom

på, hvor læsezonen er placeret, så placeringen fx ikke er tæt på en dør, der skaber forstyrrelser når døren går op. Der er billeder og plakater i børnehøjde, som ses inviterer børnene til at pege på genstande og til dialoger om billederne med kammerater eller voksne.

I dialogen beskrives, at man løbende har fokus på at understøtte sprogindsatsen gennem kompetenceudvikling. Særligt beskrives, at man løbende på tværs af stuer arbejder med *sprogbobler*, hvor man konkret øver en sprogstrategi ad gangen og sparrer med kollegaerne omkring sprogstrategien. Akvariet har en sprogansvarlig, der på tværs af stuerne inspirerer og sparrer i forhold til det konkrete sprogpedagogiske arbejde. Klyngen har sprognetværk på tværs i klyngen, hvor der deles sprogpedagogisk viden i forhold til at styrke de sproglige læringsmiljøer. Akvariet har deltaget i et forløb omkring Sprogtrappen, som er blevet omsat til- og anvendes i praksis.

Anbefaling:

- Lav en strategi for, hvordan og hvem der klæder nye medarbejdere på i forhold til, hvordan god sprogpedagogisk praksis ser ud i konkrete hverdagshandlinger. vær opmærksomme på at være praksisorienteret i jeres formidling, så I har fokus på hvordan god sprogpedagogik, ser ud i praksis; *Hvad betyder det konkret, at den voksne skal gøre i handlinger?* En idé kan fx være at anvende Pia Thomsens sprogstrategier og sprogtrappen for vuggestuer som I allerede bruger, samt ved at udfylde og hænge *ordsætnings-byggeren* og *Deltag i leg og lær sprog* op forskellige relevante steder, så de løbende kan genbesøges og inspirere

- Med baggrund i styrkede læreplans mål for *kommunikation og sprog, det fælles pædagogiske grundlag* og jeres sproginvesteringscasen, anbefales det, at I laver fælles faglige refleksioner af, hvordan god sprogpedagogik, skal se ud i Akvariet? Hvad skal børnene have ud af sprogpedagogikken? Hvordan kan I, i hverdagspædagogikken (rutinerne, planlagte aktiviteter, leg og børnefællesskaber) understøtte børnenes sproglige og kommunikative udvikling igennem sproglige læringsmiljøer, hen over hele dagen fra 7-17. Jf. rammerne i den styrkede pædagogiske læreplan.

I kan fx stille spørgsmålet:

- *Hvordan ser god sprogpedagogik ud i Akvariet, hvis vi kommer i mål med vores pædagogiske intentioner? Hvilke læringsmiljøer skal tilrettelægges, hen over hele dagen? Hvad skal personalet konkret gøre? Hvordan kan vi om tre, seks, ni og tolv måneder se, det i praksis på tværs af alle stuer? – Hvilke konkrete handlinger, skal vi se efter i praksis?*

Det anbefales at fokusere på at skabe læringsmiljøer, der skaber betingelser for og har fokus på:

- 1: Fælles opmærksomhed som grundlaget for den sproglige og kommunikative udvikling (Arbejde med *det fælles tredje* i mindre grupper; hvad skal børn og voksne være sammen om?).
- 2: Legen som en afgørende udviklingsarena for sproglig udvikling med fokus på, hvordan den voksne kan guide og sprogligt kan bidrage ind i- og bruge legen som et sprogpedagogisk rum. Samt fokus på, hvordan de fysiske læringsmiljøer kan understøtte legen og den sproglige udvikling.
- 3: Sprogunderstøttende strategier for alle børn, og med særligt fokus på de børn, som ikke af sig selv, sprogligt opsøger de voksne. (imiter barnet, 5-turtagning, dialog, benævne, afvente – holde pauser, åbne spørgsmål, udvide og holde dialogen i gang m.m.)
- 4: Skabe betingelser og rum, der ligger op til leg og samspil med vedvarende fælles opmærksomhed i mindre grupper.
- 5: Sprogtilegnelse sker bl.a. via meningsfulde samtaler med voksne og andre børn, skab derfor samtaler, hvor børnene inviteres til at fortælle, beskrive og forklare. Stræk sproget ved at tale rundt om ord, variere ordforråd, udvide emnet.

- Det anbefales, at I har fælles faglige drøftelser af, hvordan måltiderne kan bruges som sproglige udviklingsrum for alle børn, på tværs af alle stuer. *Hvordan får I skabt gode betingelser for længerevarende dialoger ved måltiderne?*
Brug hinandens gode erfaringer og inddrag jeres viden fra sprognævnet i klyngen og sproginvesteringsscasen. En konkret metode, kan fx være at anvende Pias Thomsens materiale *ordsætningsopbyggeren*. I er velkomne til at kontakte området sprogvejleder eller den pædagogiske konsulent i forhold til at få foldet metoden ud, så den bliver til hverdagshandlinger i praksis.
- Der anbefales, at I på tværs af stuerne deler jeres gode erfaringer og har fælles faglige drøftelser af, hvilke hverdagshandlinger i praksis, der skal til for at stille flere åbne spørgsmål i dialog med børnene, og hvordan der kan bygges videre på samtaler med børnene, så de bliver til længerevarende dialoger. I kan fx stille spørgsmålet:
Hvordan kan vi om tre, seks, ni og tolv måneder i praksis se, at vi på alle stuer arbejder med og øver os i at stille åbne spørgsmål og udvide samtaler i samspil med børnene?

I kan evt. lade jer inspirere af Pia Thomsens materialer. Områdets sprogvejleder eller den pædagogiske konsulent stiller sig til rådighed i forhold til at få udfoldet metoderne

Arbejdet med anbefalingerne kan knyttes til læreplanstemaet *Kommunikation og sprog* med fokus på at arbejde med sproglige læringsmiljøer hen over hele dagen.

4. Forældresamarbejde – forældrepartnerskab

”Forældre og institutionen skal indgå i et tæt og ligeværdigt samarbejde om det enkelte barns udvikling og trivsel. Forældre er en ressource i forhold til samarbejdet om deres barn”

Vurdering: Vedligehold indsats

På baggrund af beskrivelser i dialogen, vurderes at pejlemærket er en del af den pædagogiske planlægning, og at der arbejdes målrettet med pejlemærket, bl.a. qua systematiske forældresamtaler, forældreinddragelse og løbende vidensdeling med forældrene om deres barn. Personalet kan i dialogen redegøre for og komme med konkrete eksempler på forældresamarbejdet, som også er beskrevet i læreplanen. På disse baggrunde vurderes Akvariet i *vedligehold indsats*.

Begrundelser:

I dialogen beskrives, at Akvariet faciliterer og rammesætter et tæt og ligeværdigt samarbejde med forældrene om deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem:

- Formelt forældresamarbejde via forældremøder og forælderådsmøder.
- Højt informationsniveau. Fx via billeder og dagbog på Aula, der beskriver sturnes pædagogiske praksis. På forældremøder får forældrene mulighed for at få indblik i hverdagen og de pædagogiske intentioner og mål, der er for den pædagogiske praksis.
- Personale der er opmærksom på at spørge ind til familiens hverdag og forældrenes egen viden om deres børn, som inddrages i arbejdet med børnene.
- Ved bekymring for et barns trivsel og udvikling inddrages forældrene tidligt i forløbet, så der er mulighed for dialog og en tidlig indsats i forhold til at samarbejde om at understøtte barnets trivsel, læring og udvikling.

Der er skabt rammer for løbende dialog og vidensdeling i hverdagen og ved planlagte samtaler med forældrene, om deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem:

- Løbende dialog om barnets hverdag, trivsel, læring og udvikling i form af daglige overleveringer og dialog med forældrene.
- Ved fysiske opslag rundt om i huset, med beskrivelse af hvad der arbejdes med og baggrunden herfor.
- Systematiske forældresamtaler om barnets trivsel, læring og udvikling i form af tilbud om opstarts-samtale og trivselssamtale, når barnet er omkring to år. Desuden er der altid mulighed for behovssamtaler på foranledning af såvel forældre som personale. Samtalepapir bruges som en fast og fælles systematik på alle stuer, forud for samtalerne.

I dialogen beskrives, at der er et aktivt og velfungerende forældreråd. Videre beskrives, at der afholdes løbende, møder i forældrerådet. Med baggrund i konkrete eksempler beskriver forældrerådsrepræsentanten, at hun oplever at forældrerådet i høj grad inddrages i den pædagogiske praksis og inviteres til at komme med forældreperspektiver på den pædagogiske praksis og evt. nye tiltag. I forældrerådet er der i dialog med forældrene lavet en forventningsafstemning for forældrerådets virke og en definition af, hvordan forældrepartnerskabet skal forstås i Akvariet. Videre beskrives, at de øvrige forældre via forældremøder, velkomstpjece og udsendte referater fra rådsmøder, er orienteret om og har mulighed for indblik i, hvad der drøftes i forældrerådet, og hvordan forældrerådet kan bruges. Kontaktoplysninger på forældrerådets medlemmer hænger fysisk i Akvariet, så alle forældre har adgang til disse.

Forældrerådsrepræsentanten beskriver, at det set fra et forældreperspektiv opleves, at Akvariet er en åben institution med en stor imødekommenhed, hvor børn og forældre bliver mødt positivt i hverdagen. Videre beskrives, at man føler sig inddraget, at der er lydhør for at man som forældre kan komme med sine perspektiver. Ligesom det beskrives, at det opleves at der er en stor åbenhed for at man kan komme med spørgsmål og deler evt. bekymringer med personalet, som bliver modtaget med lydhørhed.

Via løbende sparring mellem kollegaer og sparring med pædagogisk leder sikres, at medarbejderne har faglige kompetencer til at indgå i et konstruktivt forældresamarbejde, fx i forhold til forældresamtaler og i forhold til at få forskellige perspektiver på forældresamarbejdet.

Blandt personalet laves løbende mundtlige refleksioner og evalueringer af forældresamarbejdet, bl.a. via arbejdet med relations-skemaer. Forældrenes oplevelser af forældresamarbejdet inddrages på forældremøder, forældrerådsmøder og ved forældresamtaler, hvor der spørges ind til forældrenes oplevelser af forældresamarbejdet i forhold til deres barn. Desuden har Akvariet blandt hele forældregruppen lavet en forældreundersøgelse, hvor man har spurgt ind til hvordan modtagelse af børn om morgenen opleves, set fra et forældreperspektiv og hvilke ønsker forældrene har til modtagelsen.

Anbefalinger:

- Fortsæt det gode arbejde i forhold til at skabe gode betingelser for et tæt samarbejde om børnenes glæde, trivsel, læring og udvikling.

Nærværende pejlemærke kan kobles til den styrkede læreplans krav om forældresamarbejdet (Styrkede læreplan side 24).

5. Sammenhæng – også i overgange

”Alle børn skal opleve en helhed i deres liv. Ved overgangen fra et tilbud til et andet, skal barnet og deres forældre opleve, at der samarbejdes om at skabe en tryk og god overgang”

Vurdering: Vedligehold indsats

På baggrund af beskrivelser i dialogen vurderes, at Akvariet i praksis arbejder målrettet med pejlemærket, så det er synligt i børnenes hverdag. Dette kommer til udtryk ved, at personalet i dialogen med konkrete eksempler kan redegøre for, hvordan der arbejdes systematisk med at sikre tryk og sammenhænge i overgangene fra hjem til vuggestue og fra vuggestue til børnehave. På baggrund heraf, vurderes Akvariet i *vedligehold indsats*.

Begrundelser:

Akvariet har systematiske strategier for, modtager- og afgiver-perspektivet i forbindelse med børnenes overgange. I dialogen kan personalet beskrive, hvordan der er faste procedure for modtagelse af- og barnets første tid i Akvariet og for overlevering til børnehave. I praksis kan strategierne ses ved følgende:

- Når et barn modtager tilbud om start i Akvariet, og takker ja til pladsen modtager familien en velkomstfolder og inviteres til en før-start-samtale. Formålet er en forventningsafstemning, og at høre om barnets historie, rutiner og behov.
- Barnets modtagelse og første tid i institutionen aftales i tæt dialog med forældrene og med respekt for det enkelte barn og families behov.
- For at skabe tryk for barn og familie arbejdes med primær pædagog i den første tid.
- Forældrene inviteres til en trivselssamtale når barnet er omkring 2 år, bl.a. med det formål at forældre og institution frem mod børnehavestart drøfter, hvordan man i samarbejde kan understøtte barnet i at få de bedste udviklingsbetingelser for deltagelse i den kommende børnehave.
- Barnets kommende børnehave besøges med det formål at give barnet et indblik i, hvad en børnehave er og et konkret udgangspunkt at tale om.
- Forældrevejledning i forhold til, hvilken type børnehave, personalet vurderer barnet vil profitere af.
- Løbende fokus på at arbejde med at klæde børnene på i forhold til at få de bedste forudsætninger for deltagelse i børnehavelivet, fx øve legestrategier, selvhjulpethed, gå på tur.
- Der afholdes farvelfest på barnets stue som overgangsmarkør i forhold til afslutning i vuggestuen.
- For børn i udsatte positioner, er der med forældrenes samtykke, særlig opmærksomhed på overlevering til børnehaven, så der sker en videndeling af barnets behov og styrker.

Det beskrives, at der løbende er refleksion og evaluering af arbejdet med sammenhænge og overgange.

Anbefalinger:

- Fortsæt det positive arbejde, der skaber gode betingelser for sammenhænge i børnenes overgange.

6. Krav om refleksion og metodisk systematik i den pædagogiske praksis

”Alle Institutioner skal vælge en konkret metode, således at der – på mangfoldige måder – arbejdes systematisk og reflekteret. Institutionerne skal skabe rum for refleksion over det pædagogiske arbejde og kunne indgå i en dialog omkring deres pædagogiske praksis. I valg af metode skal der tages afsæt i den enkelte institutions børnegruppe og øvrige lokale forhold”

Vurdering: Vedligehold indsats

Det vurderes, at pejlemærket er en del af den pædagogiske planlægning, og at Akvariet arbejder målrettet med refleksion og metodisk systematik, så det er synligt i praksis. Fx i form af systematisk mødevirksomhed, samt systematiske og løbende refleksioner og evalueringer af den pædagogiske praksis. Personalet kan i dialogen redegøre for et systematisk arbejde med TOPI, SMTTE, Sprogtrappen og handleplaner. På disse baggrunde vurderes Akvariet i *vedligehold indsats*.

Systematik og anvendelse af metoder:

Som udgangspunkt for et fælles fagligt fundament for den pædagogiske praksis arbejdes med SMTTE, TOPI, video-observationer af praksis, sprogbobler (øvebaner i praksis), Sprogtrappen, relations skemaer og refleksions spørgsmål. SMTTE anvendes som en systematisk metode til at sætte konkrete mål i forbindelse med planlægning og pædagogiske indsatsområder, samt evaluering af den pædagogiske praksis. TOPI laves to gange årligt. Der udarbejdes handleplaner på børn, der vurderes i gul og rød trivsel. I dialogen beskrives, at man siden sidste tilsyn særligt har arbejdet med at skabe en fælles retning for den pædagogiske praksis på tværs af alle stue. Fx ved at sparre på praksis på tværs af hinandens stuer og ved at udarbejde en fælles faglig systematik for stuemøder. På baggrund af dialogen og observationerne vurderes, at der siden sidste tilsyn er sket en forbedring af en fælles faglige systematik og evalueringspraksis, hvor det bliver muligt for medarbejderne at få øje på, hvorvidt de i hele huset kommer i mål med de pædagogiske intentioner, og hvorvidt der er behov for at justere praksis. Særligt går det igen i personalets beskrivelser, at man er blevet gode til at gå ud og se på praksis, og med udgangspunkt i de konkrete observationer reflekterer, justerer og afprøver konkrete praksisændringer, man er blevet bevidste om på baggrund af observationerne, så justeringer af praksis sker på baggrund af konkret data fra praksis.

Mulighed for dialog og refleksion over det pædagogiske arbejde:

Det beskrives, at der er en fast struktur for personale- og stuemøder. Det beskrives, at møderne giver gode muligheder for fælles faglige refleksioner, feedback, videndeling og løbende evaluering af praksis. Der er en fast systematik i forhold til dagsorden og referat af møderne, så der løbende er mulighed for at genbesøge de pædagogiske drøftelser. Til alle personalemøder arbejdes der med konkrete refleksions spørgsmål i forhold til en konkret del af praksis. Videre beskrives, at pæd. leder deltager i stuemøder og løbende sparer med personalet i forhold til den konkrete pædagogiske praksis.

Anvendelse af data til understøttelse og udvikling af pædagogiske læringsmiljøer:

I dialogen beskrives, at data fra Sprogtrappen, observationer af egen praksis, herunder videoobservationer, og den årlige tilsynsrapport, løbende anvendes til at drøfte, reflektere, justere og videreudvikle de pædagogiske læringsmiljøer. Fx beskrives, at man har haft gode erfaringer med at indsamle data fra praksis i form af videooptagelser og refleksionsspørgsmål omkring samlingen, som har medført, at man i praksis har justeret og videreudviklet praksis omkring samlingen, på tværs af alle stuer. Samlingen var et fokuspunkt i sidste års tilsyn. Under årets tilsyn observeres, at der i praksis er sket positive justeringer af samlingen, som sikrer at alle børn har deltagelsesmuligheder i samlingen.

Faglig kompetenceudvikling:

I dialogen beskrives, at der løbende er fokus på kompetenceudvikling for personalet, fx via konkrete øvebaner i praksis, via mødefora, hvor personalet sparrer og vidensdeler på tværs af huset. Der er to

faglige fyrtårne, som har til opgave at gå foran og er med til at understøtte pæd. leder i at det fælles faglige fundament, der er besluttet, med udgangspunkt i den styrkede læreplan, løbende justeres og videreudvikles. I klyngeregi er der på tværs af enhederne forskellige netværk i forhold til sprog, fysiske læringsmiljøer og børnenes deltagelsesmuligheder. I netværket sparrer man og videndeler på tværs og bringer dette hjem i institutionen og videndeler, så der bliver en fælles viden, der kan forankres i praksis.

Evalueringspraksis:

I dialogen beskrives, at der løbende evalueres på de pædagogiske læringsmiljøer via SMTTE, refleksionsspørgsmål og handleplaner, som løbende genbesøges på stue- og personalemøder. På møder evalueres og justeres igangværende indsatser og tiltag. Evalueringerne er skriftliggjorte og internt gjort synligt for alle medarbejdere via SMTTE, handleplaner og referater, så de løbende kan genbesøges. Formålet er, at personalet løbende kan lave nedslag i praksis og se, hvorvidt de kommer i mål med de pædagogiske intentioner. Evalueringer af de pædagogiske læringsmiljøer er bl.a. dokumenteret eksternt for forældrene via Aula, evaluering af den styrkede læreplan, som ligger tilgængelig på hjemmesiden og på forældremøder.

Anbefalinger:

Evalueringspraksis:

- Fortsæt den positive proces med løbende at udarbejde skriftlige evalueringer af læringsmiljøerne og handleplansindsatser på enkelte børn og børnegruppen på stue- og personalemøder.
- For at holde fast i og vedligeholde den positive udvikling i forhold til systematik, evaluering og dokumentation af den pædagogiske praksis anbefales det, at I løbende genbesøger og har faglige refleksioner og sparring omkring, hvorvidt I bruger de rette metoder og får stillet de rette spørgsmål til praksis, så arbejdet med refleksion og systematik fortsætter med at være hverdagshandlinger, der kan ses i praksis.

Det kan fx gøres ved nedenstående:

- Genbesøg de spørgsmål I stiller, når I evaluerer. Er det de rette spørgsmål I stiller? Hvordan giver evalueringerne jer mulighed for at se, hvorvidt I kommer i mål med jeres pædagogiske intentioner, på tværs af alle stuer? Hvordan kan I få øje på om jeres hverdagshandlinger, er i overensstemmelse med jeres gode pædagogiske intentioner? Får børnene det udbytte ud af det, som var intentionen? Hvordan kan I se det?

Da forskning fortæller os, at der er en tendens til at vurdere pædagogiske indsatser ud fra *intentioner om praksis*, frem for *handlinger* i praksis anbefales det, at I tager udgangspunkt i konkret *data*, når I evaluerer og går på opdagelse i forhold til, hvorvidt I på tværs af stuerne kommer i mål med jeres pædagogiske intentioner. Det kan fx være observationer, KIDS, billeder, praksisfortællinger, videofilm.

En metode kan fx være at observere eller videofilme praksis, og efterfølgende analysere og reflektere over, hvorvidt praksis stemmer overens med de pædagogiske intentioner. Får børnene det udbytte ud af det, som er intentionen?? Hvordan kan I se det?

En anden metode, er at pædagogisk leder laver observationer, og ud fra disse laver erfaringsopsamling, og giver sparring på, hvor personalet lykkedes godt og hvor der er forbedringspotentiale i forhold til den styrkede pædagogiske læreplan og den fælles pædagogisk ramme, der er besluttet i Akvariet.

Opfølgning:

• I selvregistreringen er der krydset nej til, at der har været en legepladsinspektion inden for de seneste tre år, og at der ikke er fulgt op på anmærkninger fra legepladsinspektionen. Dette skyldes, at det ikke har været en legepladsinspektion på legepladsen i Næstvedgade efter Akvariet er flyttet tilbage hertil efter genhusningen. Pæd. leder har aftalt legepladsinspektion primo januar 2022.

- I selvregistreringen er der krydset nej til, at der laves brandøvelser og evalueringer af disse. Pæd. leder har krydset nej, fordi der i år endnu ikke er lavet en brandøvelse. Pæd. leder har planlagt brandøvelse slut-november 2021, og der laves evaluering af denne. Pæd. leder og klyngeleder er orienteret om, at der skal laves brandøvelse og evaluering af denne hvert år.

• Konsulenten stiller sig naturligvis til rådighed i forbindelse med uddybning af tilsynsrapporten og sparring i forhold til anbefalingerne.

Konklusion:

Det ses tydeligt i praksis, at Akvariet bærer præg af, at der er et reflekteret og højt fagligt grundlag for den pædagogiske praksis. Denne reflekterede tilgang til den pædagogiske praksis afspejler sig i observationerne, hvilket ses og vurderes at give en positiv effekt for den pædagogiske kvalitet børnene møder.

Nærværende tilsynsrapport skal ses som personalets arbejdsredskab det kommende år.

På baggrund af tilsynet anbefales, at pædagogisk leder og personalet har fokus på at vedligeholde kvaliteten, og udvikle den yderligere i forbindelse med nedenstående fokuspunkter:

- En yderlig kvalificering af og tilrettelæggelse af Micro overgangene til og fra måltiderne og i selve måltidssituationen, så disse situationer i højere grad bliver pædagogiske læringsmiljøer, hvor alle børn får erfaringer med- inddrages i og får deltagelsesmuligheder i dagligdagens opgaver og rutiner.
- Fokus på de professionelle rolle og deltagelse i de børne- og vokseninitierede lege, særligt med fokus på tiden efter formiddagsgrupperne slutter og i mikroovergangene til og fra frokost.
- En yderlig kvalificering af det fysiske læringsmiljø.
- En yderlig kvalificering af læringsmiljøet omkring samlingen/formiddagsmaden.
- Videreudvikling af den sprogpædagogiske praksis.
- Vedligeholdelse af arbejdet med refleksion og systematik